

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir

Judecătorii – Cobzac Elena și Țurcan Anatolie

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către condamnatul Mocan Alexandru, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2019,

A C O N S T A T A T :

1. La 10 iunie 2019, în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana a parvenit plângerea condamnatului Mocan Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473⁴ alin. (5) din Codul de procedură penală.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09 august 2019, s-a admis plângerea condamnatului Mocan Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că condamnatul Mocan Alexandru, născut la 16 septembrie 1986, a fost deținut în perioada 18 iunie 2014 - 17 noiembrie 2016 în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Mocan Alexandru, pentru perioada totală de 883 (patru sute) zile, în care s-a aflat în detenție provizorie în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Mocan Alexandru prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 ianuarie 2016 pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 145 alin.(2) lit.i) Cod penal, s-a redus cu 176 (una sută șaptezeci și șase) de zile. În privința perioadei rămase de 3 (trei) zile, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului Mocan Alexandru, suma de bani în mărime de 150 (una sută cinczeci) lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi

în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor.

3. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, la 08.10.2019 și la 15.10.2019, reprezentantul instituției penitenciare nr.16 și condamnatul Mocan Alexandru au declarat recursuri.

4. În motivarea recursului reprezentantul instituției penitenciare nr.16, a invocat că plângerea condamnatului Mocan Alexandru urmează a fi respinsă pe motivul omiterii termenului de prescripție prevăzut la art. 473² alin. (5) Cod de procedură penală, menționând în acest sens că de la momentul înlăturării condițiilor precare de detenție și până la adresarea plângerii în instanța de judecată conform art. 473² Cod de procedură penală, a trecut aproximativ 2 ani 6 luni 24 de zile, mult peste termenul-limită de adresare în ordinea prevăzută de art. 473² Cod de procedură penală, astfel solicitând casarea integrală încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă ca fiind depusă tardiv plângerea condamnatului Mocan Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenție.

5. În motivarea recursului, condamnatul Mocan Alexandru a invocat dezacordul cu soluția primei instanțe menționând, că prima instanță a efectuat un calcul eronat, stabilind incorect numărul de zile în care s-a deținut în condiții contrare art.3 CEDO. La fel, a invocat că instanța de fond la examinarea cererii a aplicat prevederile art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală și a redus 176 de zile din pedeapsă, calcul cu care el nu este de acord. A solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor alin.(5),(6) art. 385 Cod de procedură penală.

6. Prin decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2019 au fost respinse ca nefondate recursurile declarate de către administrația Instituției Penitenciare nr. 16 – Pruncul și de către condamnatul Mocan Alexandru și menținută încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09 august 2019 fără modificări.

6.1 În motivarea soluției sale, instanța de recurs a reținut, că prin sentința Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 11.01.2016 Mocan Alexandru, a fost condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit.i) Cod penal la 18 (optsprezece) ani închisoare în penitenciar de tip închis.

La fel, instanța de fond a reținut că potrivit Raportului prezentat de către Penitenciarul 16 Pruncul, Mocan Alexandru s-a deținut în Penitenciarul 13 pe perioada 18.06.2014 -17.11.2016, adică în decursul de 883 zile.

În aceeași ordine de idei, prima instanță a constatat, că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Mocan Alexandru, în perioada 18.06.2014 -17.11.2016, pentru o perioadă de 883 de zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, considerând întemeiată

concluzia primei instanțe, că aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Prin urmare, prima instanță constatând, că condamnatul Mocan Alexandru s-a aflat în condiții de detenție provizorie contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru o perioadă de 883 de zile, ținând cont de principiile proporționalității și echității, just a concluzionat de a calcula 2 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, iar termenul pedepsei definitive stabilite lui Mocan Alexandru prin sentința Judecătorei Botanica mun. Chișinău din 11.01.2016, în baza art. art. 145 alin. (2) lit.i) Cod penal - 18 ani închisoare, să fie redus cu 176 (o sută șaptezeci și șase) de zile, iar pentru perioada rămasă, și anume 3 (trei) zile, care nu poate fi redusă, corect a conchis de a acorda condamnatului Mocan Alexandru, suma de bani în mărime de 150 (o sută cincizeci) lei, și anume 1 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

În contextul dat, în opinia instanței de recurs, concluzia primei instanțe este întemeiată or, la examinarea plângerii condamnatului Mocan Alexandru privind constatarea condițiilor de detenție care afectează drepturile acestuia garantate de art.3 CEDO, s-a stabilit ferm că condamnatul Mocan Alexandru s-a aflat în condiții de detenție provizorie contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în perioada de 08 februarie 2016 - 19 octombrie 2017, și în perioada 07 decembrie 2017 - 21 decembrie 2017, în total 631 zile.

Totodată, instanța de recurs a respins ca nefondate alegațiile invocate de condamnatul referitor la faptul că instanța de fond nu a aplicat norma corespunzătoare la calculul reducerii de pedeapsă, urmând să aplice prevederile art. 385 alin.(5) (6) Cod de procedură penală, or din motivarea textului încheierii contestate rezultă că potrivit prevederilor art. 473² alin.(3) preveniții sunt despăgubiți în conformitate cu prevederile art. 385 alin.(5) (6) sau după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă, sunt indicate în calitate de normă generală și se referă la chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței, or legiuitorul a indicat expres că anume preveniții beneficiază de reducere în baza art. 385 alin.(5) Cod de procedură penală, adică persoanele față de care sunt aplicate, în condițiile Codului de procedură măsura preventivă arestul preventiv.

În același timp, întru respingerea criticilor recurentului împotriva concluziei primei instanțe, s-a remarcat faptul că prevederile art. 385 alin.(5) Cod de procedură penală sunt aplicabile în privința persoanelor în privința cărora nu a fost adoptată o hotărâre definitivă, iar în speța dată în calitate de remediu compensator în privința condamnatului urmează a fi aplicabile prevederile art. 473⁴ alin.(4) Cod de procedură penală, și anume reducerea termenului de pedeapsă stabilit cu 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

Or, după cum rezultă din textul normei procesuale, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ, iar în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

Astfel, din totalitatea circumstanțelor și condițiilor stabilite la soluționarea cererii în favoarea și în defavoarea admiterii acesteia, în cumul cu celelalte împrejurări ale cazului, instanța de recurs a concluzionat că instanța de fond întemeiat a dispus asupra admiterii plângerii lui Mocan Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

De asemenea, cu referire la criticile invocate în recurs de către administrația instituției penitenciare nr.16 precum că plângerea condamnatului urma a fi respinsă ca depusă tardiv, instanța de recurs le-a respins ca nefondate or, prima instanță întemeiat a stabilit că plângerea lui Mocan Alexandru este depusă în termen de 6 luni de la data când nu mai invocă că este deținut în astfel de condiții, luând în considerare faptul că art. art. 473², 473³ și art. 473⁴ Cod de procedură penală, au fost introduse prin legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, corect a constatat că prevederile art. 473² alin. (5) din Cod de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

În atare circumstanțe, instanța de recurs a reținut, că judecătorul de instrucție a pronunțat o încheiere întemeiată și motivată, iar în situația în care instanța și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de apel poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania).

Prin urmare, în aceste circumstanțe s-a reținut, că recursul înaintat de către condamnatul Mocan Alexandru și inclusiv recursul administrației instituției penitenciare nr.16 Pruncul nu conțin nici unul din temeiurile prevăzute de art.444 Cod de procedură penală pentru atacarea hotărârilor cu recurs, pentru a se repara erorile de drept, și având în vedere faptul că, prima instanță a dat o apreciere corectă probelor administrate și respectiv, cererile de recurs declarate sunt neîntemeiate, instanța de recurs a concluzionat de a le respinge ca nefondate recursurile declarate de administrația Instituției Penitenciare nr.16 - Pruncul și de condamnatul Mocan Alexandr, cu menținerea încheierii contestate fără modificări.

7. Nefiind de acord cu decizia instanței de recurs, condamnatul Mocan Alexandru a depus recurs în anulare, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii

contestate, și să fie pronunțată o hotărâre legală cu aplicarea în privința sa a prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate în art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), și în numele acestora, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești **după epuizarea căilor ordinare de atac.**

În corespundere cu prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7) Cod de procedură penală cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă motivele recursului în anulare cu menționarea cazurilor prevăzute în art. 453 și cu argumentarea ilegalității hotărârii atacate.

Prin trimitere la dispoziția art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, se menționează că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise doar la **judecarea cauzei**, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Prin urmare, instanța de recurs remarcă faptul că, dreptul de a declara recurs în anulare, poate fi exercitat numai în privința hotărârilor judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac, reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II ale Codului de procedură penală – adică calea apelului și recursului ordinar.

În contextul celor expuse, Colegiul penal conchide că, în ordinea recursului în anulare, potrivit modificărilor din Codul de procedură penală din 27 octombrie 2012, poate fi atacată doar sentința, legalitatea căreia a fost verificată pe căile ordinare de atac – în apel și în recurs și a devenit irevocabilă la momentul pronunțării deciziei instanței de recurs.

Astfel, hotărârile judecătorești, prin care s-au soluționat alte chestiuni decât vinovăția persoanei, nu se supun căilor de atac, prevăzute de lege prin dispoziții imperative, de la care nu se permite nici o derogare, iar în speța dată a fost examinată plângerea condamnatului Mocan Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

Raportând prevederile legale menționate supra la cauza dată, instanța de recurs constată, că recurentul contestă decizia instanței de recurs irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2019, potrivit căreia au fost respinse ca nefondate recursurile declarate de către administrația Instituției Penitenciare nr. 16

– Pruncul și de către condamnatul Mocan Alexandru și menținută fără modificări încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 09 august 2019, iar o atare decizie nu este susceptibilă de a fi atacată, deoarece nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin. (1) art. 452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție.

Așadar, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute la art. 455 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. art. 456, 431 alin. (2), 432 alin. (1), (2) pct. 1), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul Mocan Alexandru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2019, deoarece nu îndeplinește cerințele de formă și de conținut.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 03 iunie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Țurcan Anatolie